

Desatero pro pedagogy

jak pracovat s dětmi s OMJ ve škole a ve třídě

- 1** Děti a žáci s odlišným mateřským jazykem (OMJ) jsou stejně nadaní, jako jejich česky mluvící spolužáci. Zaslouží si, aby k nim pedagogičtí pracovníci přistupovali s pochopením pro jejich schopnosti a dovednosti. **Do jakého ročníku jsou zařazeni**, se neodvíjí primárně od jejich neznalosti vyučovacího jazyka. Jsou zařazováni podle věku a předchozího dosaženého vzdělání.
  - ▶ <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/zarazeni-do-rocniku>
  - ▶ <http://cizinci.nidv.cz/legislativa/>
- 2** V prvních dnech ve škole je vhodné žákovi pomoci adaptovat se na nové prostředí, dát mu čas, aby se mohl zorientovat a začlenit. Zajistit mu průvodce, který ho bude v prvních dnech doprovázet. Např. projde s žákem školu, ukáže mu všechna důležitá místa, seznámí se spolužáky, s pedagogickým sborem, ukáže mu, kam žáci chodí na tělocvik, kde se přezouvají, informuje ho o chodu školy (řekne, kdy mají přestávky). Pomůže mu při nastavení komunikace mezi spolužáky, pracovníky školy, jak si říct o pomoc a vyjádřit své základní potřeby aj. Pro podporu začlenění žáka můžete využívat komunikační kartičky, překladové slovníčky nebo ve třídě nastavíme systém tzv. patronů.
  - ▶ První den ve škole: <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/prvni-den-ve-skole>
  - ▶ Jak s žákem komunikovat: <https://www.inkluzivniskola.cz/komunikace-s-ditetem>
  - ▶ Slovníčky: <http://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky>
  - ▶ Patroni: <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/podpora-spoluzaku-patrony>
  - ▶ Adaptační koordinátoři a tlumočníci:
<http://cizinci.nidv.cz/adaptacni-koordinatori/>
<http://cizinci.nidv.cz/tlumoceni-a-preklady/>
- 3** Doporučujeme udělat krátkou **jazykovou diagnostiku** žáka, pedagog zjistil, jak je na tom žák se znalostí češtiny. Cílem je zjistit jazykovou úroveň (ve všech dovednostech) a s ohledem na ni stanovit cíle vzdělávání.
  - ▶ Jazyková diagnostika: <https://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/jazykova-diagnostika>
  - ▶ pro informaci: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/referencni-urovn-pro-cestinu-jako-cizi-jazyk>
- 4** **To, že žák nemluví česky, by nemělo být vnímáno, jako jeho handicap.** Můžeme ho vnímat jako ostatní žáky, kteří potřebují podporu ve výuce. Žákům s OMJ i pedagogovi pomůže **výuka češtiny jako druhého jazyka (ČDJ)** - intenzivní výuka ČDJ zkracuje dobu, po kterou tito žáci potřebují větší míru podpory.
  - ▶ Jak zorganizovat výuku ČDJ: <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-vyuky-cdj>
  - ▶ FAQ na stránkách META: <https://www.meta-ops.cz/faq>
  - ▶ Publikace *Organizujeme výuku ČDJ* ke stažení na <https://www.meta-ops.cz/metodicke-a-vyukove-materialy#organizujemevyuku> (publikace vychází i ze zkušeností s programem intenzivní výuky ČDJ pilotovaným na dvou školách)
- 5** **Žáci s OMJ se učí češtinu jinak než rodilí mluvčí. Je to pro ně cizí jazyk.** Představme si, když se sami učíme cizí jazyk – jde to pomalu a postupně. Každé slovo je nové. **Jak učit češtinu jako druhý jazyk (ČDJ)** je popsáno např. na webovém portálu www.inkluzivniskola.cz. Ke stažení jsou materiály, odkazy na online zdroje i učebnice. Reflexi a vyhodnocení adaptačního období žáka využíváme jako podklad pro nastavení dalšího cíle vzdělávání žáka s OMJ (překlopíme i do PLPP/IVP)
  - ▶ Průvodce pro učitele s konkrétními návody (jak začít, jak postupovat, jak si poradit se začátečníkem, příklady hodnocení, aktivity do výuky a vzdělávací obsah ČDJ) ke stažení na https://www.meta-ops.cz/sites/default/files/meta_ucime_cestinu_jako_druhy_jazyk_pruvodce_pro_ucitele_online.pdf
  - ▶ <http://www.aucj.cz/pro-ucitele/metodicke-materialy.html>
  - ▶ <http://cizinci.nidv.cz/metodiky/>
  - ▶ Materiály do výuky <https://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jako-druhy-jazyk>
  - ▶ Učebnice a online odkazy: <http://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/ucebnice-online-odkazy>
  - ▶ <http://www.aucj.cz/pro-ucitele/odkazy.html>
  - ▶ Instrukce: <http://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/153-instrukce.html>
  - ▶ Materiály k tématům: <https://www.inkluzivniskola.cz/cdj/materialy-k-tematum>
  - ▶ Sociokulturní minimum: <https://www.inkluzivniskola.cz/sociokulturni-minimum-pro-male-cizince>
  - ▶ E-learning ČDJ pro žáky: www.cestina2.cz

6 Zapojení žáka s OMJ do výuky, i když neumí česky, je důležité. Jedná se o práci se slovní zásobou, komunikaci v hodině a samostatnou práci rozvíjející žákovy dovednosti v daném tématu. Učitel každého předmětu by měl doplňovat výuku obsahu předmětu také prací na rozvoji jazyka, který se k tomuto předmětu váže. Zpracované materiály pro žáky s OMJ do jednotlivých předmětů a principy práce při zapojování žáků s OMJ do výuky jsou k dispozici ke stažení.

- ▶ Principy: <https://www.inkluzivniskola.cz/zapojeni-do-vyuky>
- ▶ Materiály: <https://www.inkluzivniskola.cz/materialy-tipy-do-vyuky>
- ▶ Je možné se inspirovat také na seminářích: <https://www.meta-ops.cz/aktualni-otevrene-seminare>

7 Vytvoření plánu podpory (PLPP, IVP) je pro žáka s OMJ důležitým prostředkem k úspěšnému začlenění do školního prostředí. Obecně je to užitečný nástroj, který umožňuje individuální plánování, hodnocení a sledování pokroku žáka. Při naplňování plánu je vhodná spolupráce ostatních učitelů.

- ▶ Plány podpory: <https://www.inkluzivniskola.cz/plany-podpory>
- ▶ FAQ na stránkách META: <https://www.meta-ops.cz/faq> (K čemu slouží PLPP/IVP a kdy je vytvořit)

8 Hodnocení žáků s OMJ, kteří nerozumí jazyku, může být vnímáno jako problém. Vyhláška č. 48/2005 Sb., §15 odst. 6., uvádí, že *úroveň znalosti českého jazyka je závažná souvislost, která ovlivňuje výkon žáků.* To znamená, že při hodnocení těchto žáků v jakémkoliv předmětu přihlížíme k jejich úrovni češtiny. Pro sledování a vyhodnocování pokroku žáků mohou pomoci plány podpory, v nichž se nastavují a zaznamenávají cíle v konkrétních předmětech. U žáků s OMJ je dobré hodnotit reálně dosažený pokrok a úsilí.

- ▶ <http://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/jak-hodnotit-zaka-cizince>
- ▶ FAQ na stránkách META: <https://www.meta-ops.cz/faq> (Jak hodnotit žáky s OMJ)
- ▶ <http://cizinci.nidv.cz/legislativa/>

9 Spolupráce s rodiči je v případě každého žáka jednou z hlavních podmínek úspěšného začlenění do školy a plnění školních povinností. Základní bariérou je zde kromě jazyka také nedostatek informací, např. o vzdělávacím systému v ČR nebo právech a povinnostech dětí i rodičů. Proto je důležité rodičům tyto informace poskytnout, v odkazech níže je možno je nalézt v několika jazykových mutacích.

- ▶ Spolupráce s rodiči: <https://www.inkluzivniskola.cz/spoluprace-s-rodici-zs-ss>
- ▶ Informace pro rodiče v jazykových mutacích: <https://www.inkluzivniskola.cz/informace-pro-rodice-jazykove-verze>
- ▶ Jak komunikovat s rodiči: <https://www.inkluzivniskola.cz/cestina/jak-komunikovat-s-rodici>
- ▶ Formuláře pro potřeby škol: <http://cizinci.nidv.cz/metodiky/>
- ▶ Překladatelské a tlumočnické služby: <http://metropolevsech.eu/cs/sluzby-pro-migranty/interkulturni-pracovnici-a-komunitni-tlumocnici/>
<https://icpraha.com/tlumoceni-a-doprovody/>
<http://cizinci.nidv.cz/tlumoceni-a-preklady/>

10 Nejste na to sami! Na procesu vzdělávání žáků s OMJ se kromě učitele ve třídě podílí také rodiče, vedení školy, ostatní kolegové. Je možné se obracet o pomoc na ŠPZ, další instituce, jako např. NIDV, přizvat ke spolupráci neziskové organizace, které pomohou s podporou rodiny, doučováním nebo zajištěním volného času dětí.

Služby pro pedagogy

- ▶ www.inkluzivniskola.cz: metodický a informační portál k tématu žáků s OMJ
- ▶ FAQ – často kladené dotazy: <https://www.meta-ops.cz/faq>
- ▶ Kurzy pro učitele: <https://www.meta-ops.cz/seminare-na-objednavku>
<http://ujop.cuni.cz/kurz/dvousemestralni-zdokonalovaci-kurz-k-vyuce-cestiny-jako-ciziho-jazyka>
<http://www.kurzcestinyprocizince.cz/cs/kurz-lektorskych-dovednosti.html>
<http://www.inbaze.cz/kurz-interkulturni-prace-s-detmi-a-zaky-s-omj-v-ms-a-zs/>
<http://p-p-i.cz/>

Metodická podpora:

- ▶ <https://www.meta-ops.cz/poradenstvi-metodicka-podpora-vyukove-materialy>
- ▶ <http://p-p-i.cz/cestina-11-vyukovy-material-pro-nove-prichodi-nactilete-cizince/>

Služby pro cizince (poradenství, doučování, kurzy češtiny):

- ▶ <https://www.meta-ops.cz/sluzby-pro-cizince>

Další kontakty

- ▶ <http://www.cicpraha.org/>
- ▶ <http://www.migrace.com/>
- ▶ <http://www.novaskolaops.cz/projekty/>
- ▶ <http://cizinci.nidv.cz/>